

La tria per Andreu Loncà

ELS FINALS

Els més excel·lent d'*El llibre dels finals* de Joan Bodon no és pas que el seu personatge principal accepti un estat terminal, a prop de la mort, ni que la llengua que parla i escriu es trobi en un estat també terminal, sinó que el personatge quedi fascinat per una estranya corrua de caps tallats, hipotèticament en vida, llucant ulls oberts en un experiment científic trasbalsador que sorprèn com a paròdia de l'allargament artificial de la vida. Escrit en la dècada dels anys cinquanta, publicat per primer cop en occità el 1964, és una obreta que es fa llegir amb l'esquer de la mort de la llengua occitana i troba en els relats disseminats en la història la seua gràcia.

Un heroi sense passat, amb una mort anunciada, vaga per una vella ciutat del nord d'Occitània dita Clarmond, a l'Alvèrnia tot planyent-se d'un país que ja no

existeix i una llengua que ningú no parla si no ell. Beu vi. Les converses i aventures amb un capellà que ha penjat els hàbits acaben de conformar el relat. Es comprèn que l'occità no tingués un conreu literari més excel·lent perquè, si hem de valorar aquesta novel·la, sola i nueta, més aviat quedés desencisat. Per bé que hi ha relats i frases curioses: "Cap filosofia no pot resistir al mal de queixal" o "el vi es beu millor a dos". El títol és equívoc: l'original remet a uns judicis sumaríssims fets pels jutges de París a la ciutat de Clarmond al segle XVII (llavors, com ara, els jutges eren la punta de llança del poder de l'estat central, francès en el cas que ens ocupa; espanyol en el cas modern del procés sobiranista). No hi ha en la novel·la cap projecte polític, cap idea de regeneració, cap il·lusió col·lectiva. Més aviat al-

LLIBRES.

Títol: El llibre dels finals

Autor: Joan Bodon

Editorial: Club editor

guna broma curiosa: una font d'aigua que petrifica els objectes fóra la manera de petrificar l'autor com un felibritge exemplar. Què ho fa que les llengües deixin de parlar-se? Què ho fa que una llengua com l'occitana, que tingué grans poetes al segle XII, després presenti aquesta forma anèmica i esqualida com s'expressa en aquesta novel·la? En un context semblant, però sota una dictadura, Salvador Espriu va escriure un testament literari que anomenà *Primera història d'Esther*. No fou com *El llibre dels finals* sinó, en cert sentit, *El llibre dels principis*. L'entramat de la novel·la també presenta altres fils argumentals, sobretot el religiós: un curiós capellà que observa "els renegadors de Déu, desfigurats per l'angoixa". "La nostra llengua és una catedral. Per què són tants els que volen demolir-la?", escriu.